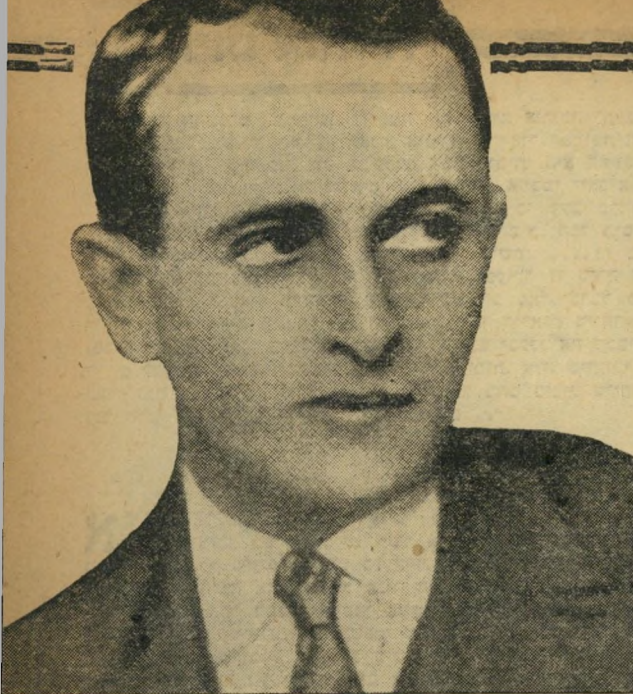

אדולף אייכמן חופשי. יש להקציב מיליון דולר -

ליתבונם אותו הרי!

- מאת יואל בראנד -

של כבוד לציונים, במיוחד לחלוץ. אחרי מרד גיטו וארשה הוא אף הכריז: "אנשי החלוץ הם חומרי ביאלוגי טוב".
בברלין, עלה אייכמן במהרה לתפקיד חדש וחשוב: ראש מחלקה IV/א4 של משרד הבטחון של הרייך. מחלקה זו תוארה כמדור קטן ובלתי חשוב של משרד זה, מאחר והנאצים לא היו מעוניינים למשוך כל תשומת-לב לקיומה. ראשה, כראש כל מחלקה דומה במשרד הבטחון, לא יכול היה להגיע לדרגה גבוהה יותר מזו של אוברשטרמבאנר פירר (סגן-אלוף). אך למעשה אחז אייכמן בידיו, כראש מחלקה מוצנעת זו, כוח והשפעה גדולים הרבה יותר מאלה שהיו בידי גנרלים רבים.
כל משרדי הממשלה הגרמניים היו חייבים לשתף עמו פעולה: משרד התחבורה, משרדי המשפטים, המשטרה, הפנים — ובעיקר משרד החוץ, תחת ריבנטרוף והיצור השטני בעל השם הגדול, מרטין לותר.
מה עמד מאחורי השם הסתמי IV/א4?

IV סימל את הגסטאפו. האות א' היה פירושה ענייני פנים. 4. בצופן המינהלי של הנאצים, היה פירושי דתות. ב' היתה האות המיוחדת ליהודים. בסך הכל: משרד ההגירה, השאלה היהודית. אולם המחלקה הזעירה-למראית-עין של משרד הבטחון הגרמני תפסה בברלין בלבד בנין בן ארבע קומות בקורפורסנשטראסה 116. בפאריס, שם הקימו הגרמנים כעבור שנים סניף, היתה כתובתם שדרות פוש 72. ברוב הערים האירופיות האחרות, אותן כבשו הנאצים, הם פשוט הפקיעו את משרדי הקהילה היהודית במקום.

★ ★ ★

ההצעה הראשונה: הגירה

יש לציין כי עד לפרוץ המלחמה, ניסה אמנם משרד ההגירה של אייכמן להיטטר מהיהודים בדרכי הגירה. ב-1938 הציעו היטלר וגרינג להקצות את האי מאדאגסקאר ליהודים. בהודעה שמסר תיאורתיקן המפלגה הנאצית אלפרד ריונברג לעתונות הורה, ושהודפסה בבטאון המפלגה פולקישר ביאובאכטער, נאמר:
"מאחר וארץ-ישראל אינה באה בחשבון, נשאלת השאלה איזו טריטוריה סגורה — אם בכלל — יעמידו הארצות הדמוקרטיות לצרכי יישובם-חדש של כל היהודים. טריטוריה זו חייבת להיות בעלת יכולת-קליטה של 15 מיליון איש. לצורך זה, חייבים היהודים בעלי המלווים והמיליארדים להעמיד את כספם לרשות גוף בינלאומי, כמי ועידת אויאן (ועדת חבר האומות לטיפול בפליטים) בלונדון..."

אך תוכנית זו, כתוכנית נאיביות אחרות לסילוק היהודים מאירופה, לא התממשה. וב-30 בינואר 1940 השמיץ היטלר את האיום הבא: "אם יצליחו אנשי-הכספים היהודים הניבילאומיים שוב לזחוף את העמים למלחמה עולמית, לא תהיה התוצאה בולשביזציה של העולם ובדרך זו נצחין ויהיה, כי אם השמדת הגזע היהודי באירופה..."
אין כל ספק כי עד לפרוץ המלחמה עשה אייכמן את כל אשר ביכולתו להניע יהודים להגר מאתם חלצי אירופה שהיו נתונים תחתיו. הוא אפילו עזר לצייד יהודים בדוכנים ובאשרות מזויזים, הרשה להם לעלות על אניות ללא ניירות מסודרים. הוא קיחה כי יורשו להיכנס לאמריקה הצפונית או הדרומית, לאוסטרליה, הודו או צפון-אפריקה. דוגמה בולטת ניתנה על-ידי אייכמן במקרה של האניה סנט לואיס, של חברת הספנות האמריקאית אנדריקה. אניה זו עזבה את האמבורג לכיון קיבה במאי 1939, עמוסה יהודים ללא תעודות-נסע כשירות. היא הפליגה בין אירופה ואמריקה מספר פעמים ונעצרה במליים רבים, אך איש לא הרשה ליהודים לרדת ל-חוף. לבסוף פורק המיטען האנושי העלוב באמסטרדאם, משם הובל לתאי הגזים אחרי הכיבוש הנאצי.

★ ★ ★

"אירופה נקה מיהודים..."

יו אלה השנים שבהן העדיף אייכמן לעבוד עם נציגי החלוץ — אותם צעירי-חמד ("החומר הביאלוגי הטוב") ש ניסו לארגן טיפות של עליה לארץ-ישראל. כי אז טרם הבטיח אייכמן למופתי לאסור הגירת יהודים לארץ-ישראל. המחלוקת היחידה בינו לבין אנשי החלוץ היתה, כי לא הוציאו מתחום שיפוטו מספר גדול יותר של יהודים.
באותם הימים דרש מדי"ר אמיל קפקא, או נשיא הקהילה היהודית בבראג, כי מעיר זו בלבד יוצאו תוך שנה אחת 50 אלף יהודים. התנאי היחיד: תשלום כופר קבוע על כל ראש. כשהתלונן קפקא כי לא יוכל למצוא את הכסף הדרוש, השיב אייכמן: "אם לא תוציא אותם מכאן, אעצור 300 מהם כל יום ואשלה אותם לדאכאו ומרקלסברג. שם כבר יהיו מעוניינים בהגירה".
די"ר קפקא מצא את הכסף, ועד אוקטובר 1939 עזבו 35 אלף יהודים את גבולות מדינת-החסות הצ'כוסלובאקית ועברו למדינות גייטראליות. אולם 50 אלף יהודים נותרו בבראג עצמה — טרף ברובם הגדול לאותו אדולף אייכמן ומנגנון-ההשמדה שהקים.

ה יום בו נולד אדולף אייכמן היה יום שחור ליהדות אירופה. היה זה במרס 1906, בסולנינג שבגרמניה. כעבור זמן קצר עברה משפחתו לליניץ שבאוסטריה, דבר שהקנה לאדולף אייכמן גיב אוסטרי שלא אבד מימיו. הסיפור כי אייכמן נולד בשרונה, המושבה הגרמנית שהיא כיום רובע תל-אביב, בשקר יסודי. מסיבה זו או אחרת, זיפה מחלקת כוח-האדם של משרד ה.ס.ס. את תעודותיו של אייכמן בקשר לפרט זה.
בכל תעודותיו קורא אייכמן לעצמו מהנדס מכונות, דבר שאינו נכון. למעשה, לא היה אייכמן סטודנט מבריק במיוחד, ולא למד יותר משנה אחת במיכללה הסבנית. אבל מה חשוב? הוא קרא לעצמו מהנדס, וב-1927 נתקבל כסוכן של חברת וואקוס לנפט. התקופה היתה תקופת ראשית המפלגה הנאצית, שניסתה בתעמולתה לרכוש את לב העם הגרמני. התעמולה משכה במיוחד את הבלתי-מרוצים, את אלה שלא הצליחו להסתדר בחיים — אנשים כמו אדולף אייכמן.

הוא הצטרף אל הסניף האוסטרי של המפלגה הנאצית ואחרי שהיטלר עלה לשלטון בגרמניה עבר אייכמן לשם. תחילה עבר קורס של 14 חודש, במסגרת ה.ס.ס. ליד אוגסבורג. משם הועבר לתפקיד במשרד הראשי של ה.ס.ד. (שרות הבטחון) בברלין. תפקידו: לדחוק על תנועת הנונים החופשים. כעבור תקופה קצרה הגיע אל השטח שבו נועד להתמחות: הבקעה היהודית. היא נתמנה מנהל המזיאון היהודי של ה.ס.ס. כאן התמסר אייכמן ללימוד יסודי. הוא קרא ספרים על הציונות, חקר מיסמכים יהודיים שונים שהותרו על-ידי הנאצים. תוך כדי כך רכש לעצמו ידיעה בעברית וביידיש. אין זה נכון שדיבר עברית שוטפת, אך עם הזמן הפך מומחה לכל מיני בעיות יהודיות. הוא ידע היטב את מצעיו כל המפלגות הציוניות, הכיר את אישיות מנהיגיהן ואת ההבדלים ביניהם. מחופש כעתונאי, הוא אפילו השתתף בקונגרס ציוני אחד לפחות. בתקופה זו גם פגש את חיים ברלס, איש הסוכנות היהודית בברלין.

אייכמן ביקר ב-1937 בארץ-ישראל, אבל אחרי 48 שעות המשיך בדרכו לקהיר. במאמר שפירסם לפני 4 שנים ב"דעות אחרונות", כתב העתונאי אליהו עמיקם כי באותו ביקור פגש אייכמן את סיכון הריגול הגרמני הראשי בירושלים וקצין גבוה של ההגנה. על מה שוחח עם אותו מפקד של ההגנה? עד כה לא נתנו השלטונות כל תשובה, הגם שלא הכתישו את העובדה. מדוע שותקים הם?
בהקיר התיידד אייכמן עם אנשי המופתי הירושלמי, חאג' אמין אל-חוסייני, אולם השניים נפגשו והתיידדו רק ב-1942, כאשר עבר המופתי לגור בברלין וביקר עם אייכמן בכמה מחנות-השמדה.

★ ★ ★

משרד זעיר בארבע קומות

קריירה של אייכמן החלה למעשה ב-1 באוגוסט 1938, כאשר נתמנה ראש המשרד להגירה יהודית, בוניה. בהמלצה להעלותו לדרגת האופסטטרומפיהרר (רבי סרן), מיום 30.1.1939 כתוב: "אייכמן ניצח על מלאכת ההגירה היהודית". ואמנם, מיינה לפראג, ומפראג לברלין, קיים אייכמן באותן שנים מגע עם מנהיגים ציוניים כיעקב אדלשטיין, ושלוחי החוזק כאהוד אברילא, תדי קולק ומשה אברבן. הוא תמיד הראה יחס

יואל בראנד נולד בדיוק באותה שנה בה נולד אדולף אייכמן — שנת 1906 — בעיירה קטנה שעברה, וחזרה ועברה, מידי אוסטריה להונגריה. בהיותו עדיין ילד העתיקה משפחתו את מושבה לגרמניה. הצעיר היהודי, שבגיל 14 כבר היה ציוני פעיל, ראה חיים מגוונים כמלח, בועל, שוטף-כילים. תוך כדי כך הגיע לאמריקה קה ולסון. סבו, אף הוא יואל בראנד, בנה את בתי ההונגרים של מאה שערים. עם עליית הנאצים נודו בראנד על קשר לבצע בגידה, ורק דרכון הונגרי שאמו הצליחה להשיג הציל אותו ממואסר. המשפחה עברה לגור בכודאפשט, העיר בה נועד יואל בראנד לשחק תפקיד היסטוריו כחבר ועדה-הצלה ליהודי הני-גריה. על אדולף אייכמן כותב יואל בראנד מתוך היכרות אי-שית. כי היה זה בראנד שנקרא על-ידי רבי-הרוצחים של ה.ס.ס. להעביר לעולם החיצוני את הצעת האימפריה הנאצית לשהרר מיליון יהודים, כלואי המחנות, תמורת סחורה. ספרו של בראנד, "בשליחות נידונים למוות", פורסם עד כה כ-11 שפות. עתה מסיים בראנד, יחד עם אשתו האנו, ספר על רקע המשפט המפורסם של קסטנר ורציחתו, אשר ייקרא, "השטן והנפש".

